

УДК 330.322.2

ВПЛИВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ МІЖГАЛУЗЕВИХ ВІДНОСИН ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**Томілін О.О., к. с.-г. н.***Полтавська філія Європейського університету*

В статті розглядаються основні питання теоретичних основ інвестиційної діяльності розвитку економіки Полтавської області. Проведено аналіз впливу інвестиційної діяльності на формування міжгалузевих відносин в сфері агропромислового виробництва. З метою підтримки вітчизняного аграрного товаровиробника запропоновано заходи щодо покращення становища в сфері інвестиційної діяльності Полтавської області.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, залучення іноземних інвестицій, міжгалузеві відносини, аграрна сфера економіки.

The paper examines the main issues of theoretical foundations of economic development investment in Poltava region. Analyzed the impact of investment activity on the formation of inter-relations in the field of agriculture production. In order to support domestic agricultural producers, suggested measures for improvement in the area of investment in Poltava region.

Key words: investment, attract foreign investment, cross-industry relations sector of the economy.

Актуальність проблеми. Новітні тенденції глобалізації розвитку економіки зумовлюють необхідність в аналізі інвестиційної трансформації простору України, визначення пріоритетних напрямів і цілей подальшої його подальшої розбудови. Це дозволяє досліджувати регіон як суб'єкт економічних відносин при формуванні сприятливого підприємницького клімату на основі ефективної регіональної політики. Недостатньо розробленими залишаються проблеми формування інвестиційного розвитку міжгалузевих відносин на регіональному рівні. На сьогодні для України сільське господарство – ключова галузь, яка має потужний інвестиційний потенціал. Подальший розвиток аграрного сектору економіки України визначається рівнем інвестиційних можливостей та інвестиційною привабливістю галузі.

Аналіз останніх наукових досліджень. Проблемам інвестиційної

© Томілін О.О., 2012

діяльності в сільському господарстві України присвячені наукові праці багатьох вітчизняних учених, а саме: К.С. Берестового, О.Г. Бобрової, О.А. Бондаренка, О.П. Бондарчука, С.О. Гуткевич, О.М. Дуфенюк, М.І. Киселя, В.В. Ковальова, М.Ю. Коденської, Г.П. Лайко, О.М. Могильного, Г.М. Підлісецького, Г.В. Сеніної, А.В. Чупіса, В.С. Шебаніна та ін. Однак, недостатньо дослідженими залишаються питання впливу інвестиційної діяльності на формування та розвиток міжгалузевих економічних відносин в сфері агропромислового виробництва.

Метою роботи є дослідження теоретичних основ інвестиційної діяльності розвитку економіки Полтавської області та проведення аналізу впливу інвестиційної діяльності на формування міжгалузевих відносин в аграрній сфері економіки.

Викладення основного матеріалу дослідження. Пріоритетними напрямками реалізації аграрної політики є нарощування виробництва та підвищення конкурентоспроможності аграрного сектору, збільшення експорту сільськогосподарської продукції, розвиток інфраструктури аграрного ринку, формування цілісної системи фінансово-кредитного забезпечення агропромислового комплексу, вдосконалення механізмів реалізації та захисту прав громадян на землю, а також створення привабливих умов для розвитку соціальної сфери села. Для реалізації цих завдань і потрібні іноземні інвестиції, що через низку причин надходять в економіку нашої країни поки що в недостатньому обсязі [1].

За даними Держкомстату України основними інвесторами в агропромисловий комплекс України є країни: – у сільське господарство: Кіпр (317 млн дол. США), Великобританія (133 млн дол. США), Данія (56,8 млн дол. США), Сполучені Штати Америки (51,5 млн дол. США), Німеччина (41,1 млн дол. США), Австрія (28,9 млн дол. США, Франція (20,7 млн дол. США), Російська Федерація (18,1 млн дол. США); – у харчову промисловість: Нідерланди (570,6 млн дол. США), Швеція (222,8 млн дол. США), Кіпр (218,5 млн дол. США), Великобританія (148 млн дол. США), Сполучені Штати Америки (98,5 млн дол. США), Швейцарія (83 млн дол. США), Франція (73,2 млн дол. США), Німеччина (59 млн дол. США), Росія (44,3 млн дол. США) [2]. Інвестиції повинні надходити не лишень у виробництво, але і в технології, в науку. Необхідно залучати

іноземний капітал для переведення агропромислового виробництва на сучасну технологічну базу [3]. За даними Держкомстату України, загальний обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 січня 2011 р. склав 44,7 млрд. дол. США, що на 11,6% більше обсягів інвестицій на початок 2010 р. (табл.3.6), та в розрахунку на одну особу становив 978,5 \$[4]. Прямі іноземні інвестиції, які надійшли в економіку України представлені в табл.1.

Таблиця 1. Прямі іноземні інвестиції в економіку України (млн. дол. США)

Країни-інвестори	Обсяги ПІ на 01.01.2011р	У % до підсумку	Обсяги ПІ на 01.01.2010р.	У % до підсумку	Абсолютне відхилення
Усього	44708	100	40026,8	100	4681,2
В тому числі					
Кіпр	9914,6	22,2	8593,2	21,5	1321,4
Німеччина	7076,9	15,8	6613,0	16,5	463,9
Нідерланди	4707,8	10,5	4002	10,0	705,8
Російська Федерація	3402,8	7,6	2674,6	6,7	728,2
Австрія	2658,2	5,9	2604,1	6,5	54,1
Франція	2367,1	5,3	1640,1	4,1	727
Сполучене Королівство	2298,8	5,1	2375,9	5,9	-77,1
Швеція	1729,9	3,9	1272,3	3,2	457,6
Віргінські Острови (Британські)	1460,8	3,3	1371	3,4	89,8
Сполучені Штати Аме- рики	1192,4	2,7	1387,1	3,5	-194,7
Італія	982,4	2,2	992,2	2,5	-9,8
Польща	935,8	2,1	864,9	2,2	70,9
Швейцарія	859,4	1,9	805,5	2,0	53,9
Інші країни	5121,1	11,5	4830,9	12,1	290,2

Джерело: підготовлено за даними [4].

На нашу думку, фінансування видатків інвестиційної діяльності за рахунок надходжень від фінансової діяльності не завжди є від'ємним результатом, залучення інвестицій для розвитку підприємства на сьогодні досить розповсюджене явище. В тому випадку, коли рух грошових коштів в результаті інвестиційної і фінансової діяльності має позитивне значення, а в результаті операційної – від'ємне, якість управління підприємством можна охарактеризувати як “кризову”. Тобто підприємство фінансує витрати операційної діяльності за рахунок надходжень від інвестиційної та фінансової діяльності. Прибуток являється основою фінансового забезпечення інвестування підприємств, який може розглядатися з двох позицій:

- прибуток отриманий в результаті виробництва та реалізації товарів (робіт, послуг);

- прибуток у вигляді відсотків (дивідендів), які отримуються від придбання цінних паперів [5, с. 4]. На думку Гуткевич С.О., пріоритетними напрямками активізації процесу залучення інвестицій в діяльність підприємств агропромислового комплексу є:

- пропозиції щодо впровадження інтенсивних технологій вирощування сільськогосподарських культур, які б забезпечили одержання стабільних урожаїв, не погіршуючи при цьому потенційну родючість ґрунтів;

- залучення під посів ріллі, що за різних причин не обробляється;

- збільшення площі вирощування конкурентоспроможних для певного регіону сільськогосподарських культур;

- пропозиції з проведення лізингових операцій з метою оновлення машинно-тракторного парку [6, с. 155–156].

Пріоритетними напрямками інвестиційно-інноваційної діяльності України є наукова та науково-технічна діяльність, промислове виробництво, сільське господарство, переробна та харчова промисловість, мале підприємництво, туризм та курортно рекреаційні заклади. Стан та рівень розвитку сільського господарства визначає продовольчу безпеку, суттєво впливає на сталість економіки та вагомість ролі регіону в Україні, виступає суттєвим фактором забезпечення екологічності життя населення регіону. Ключовими системоутворюючими галузями сільського господарства Полтавщини будуть реформовані: рослинництво (зернове господарство, технічні та кормові культури), свинарство, молочне скотарство. Ці галузі, займаючи традиційно найбільш вагомую частку у структурі валової продукції галузі та у споживанні населення регіону, потребують першочергової та пріоритетної уваги, як такі, які здатні стимулювати зміни у системі “сільське господарство регіону” та в найбільшій мірі визначають спрямованість та параметри цієї системи. Основним шляхом досягнення майбутнього образу сільського господарства Полтавської області є розробка та реалізація Комплексної регіональної програми реформ та розвитку сільського господарства. Основою інвестиційної політики у регіоні та в країні в цілому має стати максимальний розвиток підприємницької ініціативи суб’єктів економічної діяльності. Приват-

на ініціатива у поєднанні з інноваційно-технологічними досягненнями забезпечує позитивний вплив на конкурентоспроможність вітчизняної продукції та національної економіки, сприяє збільшенню обсягів заощаджень населення та спрямовує їх на ефективний економічний розвиток, та вирішення питань соціального захисту.

У Полтавській області проводиться активна політика щодо залучення іноземних інвестицій. У 2010 році прямих іноземних інвестицій до Полтавської області надійшло 445501,5 тис. дол. США, що в 1,2 рази більше, ніж у 2008 році. В економіку області з 2008 по 2010 р. р. внесено 1,3 млрд. дол. США (табл.2.).

Таблиця 2. Динаміка прямих іноземних інвестицій в Полтавську область за країнами (на початок року; тис. дол. США)

1	1996 2	2001 3	2006 4	2007 5	2008 6	2009 7	2010 8
Усього	13580,9	181012,2	279051,7	315776,9	367854,3	515359,7	445501,5
Швейцарія	-	...	...	96832,0	90309,1	221558,7	227702,6
Сполучене королівство	2260,2	15863,2	61614,4	9124,3	31620,7	60818,0	73087,0
Кіпр	6936,0	12432,9	11724,8	17363,6	42482,3	34065,7	48377,4
Нідерланди	550,0	1989,2	25074,5	27414,0	20381,6	20040,6	20155,7
Сполучені Штати Америки	131,9	8920,6	7796,3	11063,5	12052,8	19668,0	19514,4
Російська Федерація	527,5	104072,7	11943,2	115895,7	123175,5	119292,6	15147,5
Віргінські острови, Британські	-	...	4580,8	5354,3	5698,5	7049,4	73333,5
Азербайджан	...	-	-	-	...	1810,9	4764,2
Канада	-	...	...	...	4634,7	4634,7	4630,7
Німеччина	410,4	680,3	1808,1	2189,9	3929,6	3729,2	3595,5
Ліван	-	-	91,9	1119,9	...	...	...
Польща	606,6	453,8	919,0	927,4	1308,9	1088,2	1132,1
Туреччина	-	...	401,2	869,5	875,9	868,3	867,8
Швеція	-	...	850,0	854,5	859,4	...	...
Іспанія	-	-	377,6	...	...	...	...
Бельгія	...	...	...	...	695,1	691,3	691,1
Італія	301,5	23636,1	262,6	300,1	413,2	1158,1	612,0
Естонія	15,2	...	...	105,4	418,9	418,4	418,3
Ізраїль	-	-	109,4	168,1	168,1	387,5	415,7
Молдова	-	-	-	...	205,2	137,4	285,5
Австрія	112,9	...	...	7063,2	7063,2	...	203,6
Чеська Республіка	70,0	517,3	846,5	846,5	270,9	203,2	194,9
Словаччина	...	113,6	24,4	26,8	219,5	148,5	143,7
Латвія	-	-	279,5	2912,8	224,6	147,2	142,0
Інші країни	1058,5	6357,1	8903,1	8974,2	18380,6	14453,3	12922,3

Інформація конфіденційна відповідно до Закону України «Про державну статистику».
Джерело: підготовлено за матеріалами [7].

Обласна Програма залучення інвестицій у розвиток Полтавської області до 2015 року (далі Програма) розроблена в контексті Стратегії розвитку Полтавської області до 2015 року та доручення Президента України від 20.04.2010 року № 1-1/729. Програма окреслює поточний стан інвестування економіки області, пріоритетні напрями залучення інвестицій, завдання та заходи інвестиційної діяльності на довгостроковий період [8]. На рис.1. представлено структуру надходження прямих іноземних інвестицій в Полтавську область. Найбільш активно інвестують в область ділові партнери з Швейцарії (52%), Сполученого Королівства (17%) та Кіпру (11%).

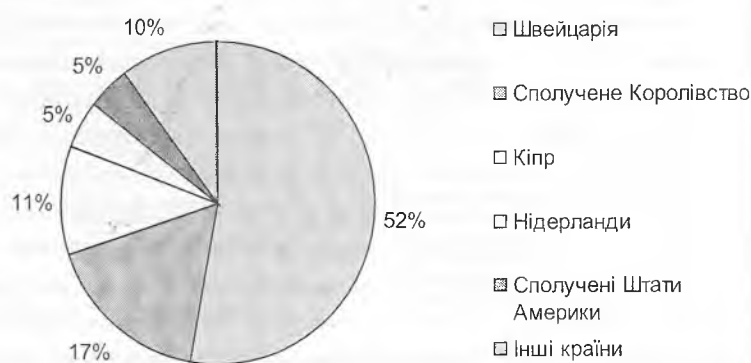

Рис. 1. Структура прямих інвестицій в Полтавську область за 2009 рік

Джерело: підготовлено за матеріалами [7].

Основою інвестиційної політики у Полтавському регіоні має стати максимальний розвиток підприємницької ініціативи суб'єктів економічної діяльності. Пріоритетним направленням для іноземного інвестування є торгівельна діяльність – 22,8% (рис.2.), надання комунальних та індивідуальних послуг, діяльність у сфері культури і спорту – 15,5%. В області функціонує 36285 суб'єктів малого бізнесу, в тому числі 34250,9 осіб із статусом юридичної особи та 2035 – без статусу юридичної особи.

Аналізуючи інвестиційну політику Полтавської області показано, що підприємства розвиваються в основному за рахунок власних джерел

фінансування. Важливим джерелом виступають банківські кредити та інвестиційний розвиток. Інвестиційна політика Полтавської області є ресурсно-привабливою і визначається такими чинниками як:

- темпами ринкового розвитку;
- рівнем освіти населення; – кваліфікованою робочою силою;
- ресурсним потенціалом;
- транспортними інфраструктурами.

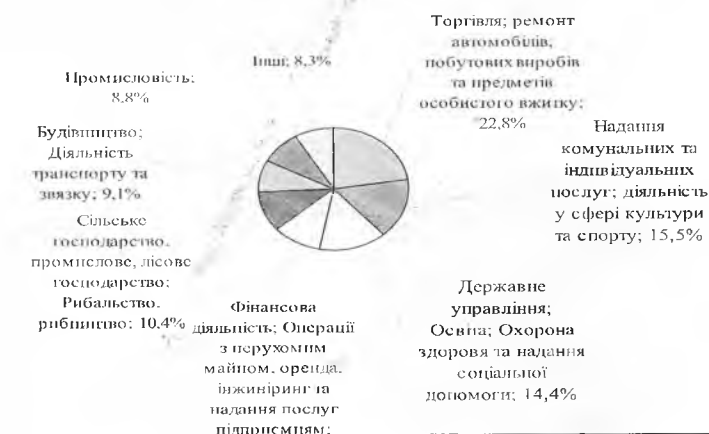

Рис. 2. Розподіл суб'єктів підприємницької діяльності Полтавщини за видами економічної діяльності

Джерело: підготовлено за матеріалами [7].

Крім того, практична реалізація складових управління грошовими потоками дає змогу певною мірою знайти компроміс між необхідністю підтримувати певний обсяг грошових коштів для забезпечення ліквідності підприємства і бажанням інвестувати тимчасово вільні кошти для забезпечення їх дохідності.

Висновки. Отже, інноваційні перетворення в економіці передбачають формування відповідної моделі розвитку. Проблемами в інвестиційній діяльності в Полтавській області залишаються:

Недостатній рівень застосування сучасних засобів поширення інформації щодо інвестиційного потенціалу Полтавської області;

Надзвичайно громіздка дозвільна система, яка негативно впливає

на реалізацію інвестиційних проектів, яка впливає на інвестиційну привабливість регіонів;

Скорочення бюджетних витрат на радикальні інновації, оновлення аграрного виробництва і продукції;

Надмірна тривалість інноваційних процесів в часі;

Відсутність чіткої системи інвестиційних проектів на всіх стадіях його реалізації.

Таким чином, узагальнюючи опрацьовану літературу можна зробити висновок, що для активізації інвестиційної діяльності в Полтавській області необхідно розробити інвестиційні проекти, які б передбачали створення сприятливого економічного середовища для реалізації процесу інвестицій. З метою покращення становища в сфері інвестиційної діяльності в Полтавській області необхідно вжити наступні заходи:

- забезпечити стабільну нормативно-правову базу, з метою покращенню інвестиційного клімату на регіональному рівні;

- забезпечити стимулювання щодо збільшення інвестицій у агропромисловій галузі ;

- забезпечити залучення іноземних інвестицій за допомогою додаткових пільг та знижених (пільгових) відсоткових ставок у банках;

- забезпечити активну підтримку вітчизняного аграрного виробника з метою покращення його конкурентоспроможності на ринку товарів.

Оперативна інвестиційна діяльність в аграрному секторі Полтавської області сприятиме розширенню виробничої діяльності аграрних підприємств та сприятиме швидкому створенню нових робочих місць, які надзвичайно потрібні сьогодні для всього Полтавського регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Інвестиції – надійне плече іноземних партнерів. Аграрний тиждень. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.a7d.com.ua/2007/07/25/investic_nadijne_pleche_nozemnikh_partnerv.
2. Пріоритетні галузі для іноземного інвестування в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.revolution.allbest.ru/-finance/00030262_1.html.
3. Стратегія економічного і соціального розвитку України на 2004-2015 рр. Розділ XV. Здійснення активної державної регіональної політики. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/book/varnaly/005.htm>.

4. Державний комітет статистики України. Офіційний сайт. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Гуткевич С. О. Інструменти фінансового забезпечення інвестицій//Матеріали II міжнародної науково-практичної конференції (у заочній формі) “Сучасні проблеми фінансів підприємств в агро бізнесі та шляхи їх вирішення”. – Київ. – 2011. – С.3–4.
6. Модель розвитку галузей економіки України : кол. Монографія / за ред. С. О. Гуткевич. – К. : НТУУ “КПІ”, 2011. – 472 с.
7. Статистичний щорічник Полтавської області за 2009 рік / [за ред. Т.Л. Бугайченко] – П. : “Полтавський літератор”, – 2010. – 415 с.
8. Програма залучення інвестицій у Полтавську область до 2015 року <https://docs.google.com/viewer?url=http://oblrada.pl.ua/ses/282/08.pdf>